



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

YEREL STKLAR HİBE PROGRAMI						
GRS-325						
AKTİF Katılım, DEMOKRATİK Gelişim, ETKİLİ İletişim, DOĞRU Yönetişim Projesi						
STK' ÜYELERİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI						
DEMOKRATİK GELİŞİM EĞİTİMİ						
KURSIYERLER İÇİN EĞİTİM DERS NOTU						
SIRA NO	Dersin Konusu:	<b>SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA DEMOKRATİK GELİŞİM</b>				
1	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak,demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,				
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar,Sinevizyon,Eğitim ders notu,Kalem	Eğitim yeri:	BİLSEK-Eğitim salonu
	Alt Konular	1. Tanım	Sivil toplum ve demokrasi birlikte anılan, birbiriyle iç içe geçmiş kavramlardır. Demokrasinin gelişimi, güçlü bir sivil toplum yaratılmasıyla ilişkiliyken; sivil toplumun var olabilmesi ve gelişerek varlığını devam ettirebilmesi demokratik bir ortam sayesinde mümkün olabilecektir. Bu nedenle, güçlü bir sivil toplum, demokrasinin zorunlu bir koşulu olarak görülmektedir. Demokrasilerin bir gereği de, toplumun örgütlü bir yapıya sahip olmasıdır. Katılım ve bunun aracı olarak sivil toplumun varlığı ancak örgütlü bir toplum yapısında mümkündür. Sivil toplum ve sivil toplum örgütleri demokrasilerde çeşitli iletişim kanallarını kullanma yoluyla kamuoyu yaratarak toplumsal bilincin ve toplumsal tepki refleksinin oluşmasına aracılık etmektedirler			
		2.Dünyada sivil toplumla ilgili farklı yaklaşımlar	1980'li yıllar dünyada sivil toplum tartışmasının yeniden uyanışına sahne olmuştur. Kamusal alana ve kamusal alanın yeniden yapılanmasına ilişkin analizlerden, demokratikleş(eme)me sürecinin dinamiklerini ele alan çalışmalara, yeni (radikal) yurttaşlık teorilerinin geliştirilmesine kadar tüm kuramsal ve eylemsel çalışmaların odak noktası olarak sivil toplum tartışması karşımıza çıkmaktadır. Tartışmaların gidişatından anlaşılın, önümüzdeki yılların sivil toplum tartışmasının yeniden tartışmaya açılacağı yıllar olacağı yönündedir. Kuramsal çerçevede demokrasi, yurttaşlık, yurttaş katılımı, sivil toplum kuruluşları, sivil demokrasi ve siyasal alan -			



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

			kamusal alan kavramlarının yeniden kurgulanması sürecinde iki ana eğilim dikkati çekmektedir. Bu eğilimlerden ilkinde sivil toplumun anlamı ve gerçekleştirebilecekleri konusunda tam bir teslimiyet ve inanmışlık haleti ruhiyesi hâkimdir			
	Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım,soru,cevap,göstererek anlatma,sunum,tartışma,beyin fırtınası				
	Öğrenme Çıktıları	Bu eğitime katılan her kursiyer; Sivil toplum kuruluşları açısından demokratik gelişimin önemini kavrar, Sivil toplum kurumlarının demokratikleşme bakımından tarihi serüveni hakkında bilgi sahibi olur.				
2	Dersin Konusu:	<b>SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ DEMOKRATİK ALANDAKİ SORUNLARI</b>				
	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak, demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,				
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar,Sinevizyon,Eğitim ders notu,Kalem	Eğitim yeri:	BİLSEK-Eğitim salonu
	Alt Konular	1.Özgürlük Alanıyla İlgili Sorunlar	Demokratik bir toplumda STK'ların işlevlerini yerine getirebilmeleri için, temel insan haklarının ve özgürlüklerinin tam olarak sağlanması gerekir. Bu alanda hukukun üstünlüğü başta olmak üzere, örgütlenme, toplanma ve ifade özgürlüğü STK'ların var olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Temel insan hakları ve özgürlükleri arasında, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü doğrudan STK'larla ilgili olduğu için, bu alandaki sorunlar aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.			



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

	<p>Örgütlenme Özgürlüğü</p>	<p>Sivil toplum alanında örgütlenme sadece dernek ve vakıf olarak tanımlanmakta; platform, inisiyatif, öğrenci kulübü ve kâr amacı gütmeyen şirketler gibi başka örgütlenmeler tüzel kişilik olarak kabul edilmemektedir.</p> <p>Türkiye’de STK’ların dağılımındaki eşitsizlik göze çarpmaktadır. STK’ların çoğunluğu Türkiye’nin batısındaki metropollerde yer alırken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan STK sayısı çok düşüktür.</p> <p>STK’lar çeşitli mekanizmalarla cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalmaktadır.</p> <p>18 yaşından küçükler, zihinsel engelli ve sorunlular, kamu görevlileri ve yabancılar için örgütlenme özgürlüğü sınırlandırılmıştır. Etnik ve dinsel grupların desteklenmesi amacıyla vakıf kurulmasına izin verilmemektedir. Anayasa’da tanımlanan örgütlenme özgürlüğü fiiliyatta çeşitli biçimlerde sınırlandırılmaktadır.</p>
	<p>Toplanma Özgürlüğü</p>	<p>Toplanma özgürlüğünü düzenleyen Anayasa maddesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ile uyumlu olmasına karşın, özgürlüklere Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile Anayasa ve AİHS’nin</p>



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

		özünün dışında sınırlandırmalar getirilmektedir. Örneğin; toplanma özgürlüğü ile ilgili yasal çerçeve; bildirimde bulunma zorunluluğu, belirtilen mekân ve zaman sürelerinin sınırlı olması, kimi grupların (çocuklar, yabancılar, öğrenciler, akademik personel ve kamu görevlileri gibi) toplantı haklarının sınırlı tutulması gibi bu hakkın kullanımına yönelik sınırlamalar ve engeller içermektedir			
	Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım,soru,cevap,göstererek anlatma,sunum,tartışma,beyin fırtınası			
	Öğrenme Çıktıları	1.STK'larda özgür alanlarını kavrar,bu alanlarla ilgili sorunları sıralar, 2.Örgütlenme özgürlüğü hakkında temel kavramları tanır. 3.Toplanma özgürlüğü ile tanımlamaları yapar			
3	Dersin Konusu:	<b>DEMOKRASİ BAĞLAMINDA SİVİL TOPLUM</b>			
	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak,demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,			
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar,Sinevizyon,Eğitim ders notu,Kalem	Eğitim yeri: BİLSEK-Eğitim salonu
	Alt Konular	<b>1.Katılımcı demokrasi olarak sivil toplum</b>	Sivil toplumu hem devlet ve siyasi aktörlerden oluşan siyasal toplumdan, hem de serbest pazara dayalı ekonomik toplumdan ayırıştırarak düşünmek, bu anlamda da sivil topluma toplumsal sorunlara ve taleplere demokratik ve uzun dönemli çözüm bulmak için siyasal toplumu etkileme işlevini vermek düşüncesi üçüncü dalga sivil toplum tartışmasının temelini oluşturur. Bu tartışma içinde, sivil toplum sadece bireysel hak ve özgürlüklerin yaşama geçirilmesi ve güvence altına alınması ya da siyasal sistemin demokratikleşmesi süreçlerinin değil, aynı zamanda bir ülkede devlet-toplum/birey ilişkilerinin "katılımcı demokrasi" temelinde kurulmasının da önemli bir		



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

			aktörü olarak görülür.		
		<b>2.Türkiye’de Sivil Toplum</b>	Sivil toplumun karmaşık ve çok-boyutlu yapısı kendisini, sivil toplumu (a) STK’larla özdeşleştiren ve “örgütsel yaşam” olarak tanımlayan, (b) demokratikleşmeyle özdeşleştiren ve “demokrasiye geçişin ön-koşulu” olarak tanımlayan, ya da (c) “katılımcı demokratik toplum yönetiminin gerekli aktörü” olarak gören farklı oluşumların eş-zamanlı olarak sivil toplum alanında yer almasında göstermektedir. <sup>1</sup> Bu da, farklı sivil toplum tanımlarının ve farklı sivil topluma yaklaşımların aynı anda sivil toplum tartışması içinde yer almalarını ortaya çıkartmaktadır.		
	Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım, soru, cevap, göstererek anlatma, sunum, tartışma, beyin fırtınası			
	Öğrenme Çıktıları	1.Katılımcı demokrasiyi tanımlar, anlamını ve önemini kavrar 2.Sivil toplum perspektifin katılımcı demokrasi için ne anlama geldiğini anlar, anlatır. 3.Türkiye de sivil toplumun çok boyutlu yapısını tanır.			
4	Dersin Konusu:	<b>ÜÇ-BOYUTLU SİVİL TOPLUM MODELİ</b>			
	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak, demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,			
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar,Sinevizyon,Eğitim ders notu,Kalem	Eğitim yeri:



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

	Alt Konular	1.Üç-Boyutlu Sivil Toplum Modeli	<p>Diğer taraftan, <b>kamusal alan</b> olarak sivil toplum ise, sivil toplumla siyasi toplum arasındaki demokratik tartışma alanıdır. STK'ların toplumsal sorunların/taleplerin demokratik bir platformda tartışılmasına, ve bu yolla da siyasi topluma aktarılmasına verdiği katkı, sivil toplumun kamusal alan olarak hareketini tanımlar. Avrupa'da bu alan gelişmişken ve katılımcı demokrasinin kurucu bir niteliği olarak düşünülürken, Türkiye'de ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar en genelde, kamusal alan tartışmasının Türkiye'de bugün devlet-endeksli yapılmasından, ve kamusal alan ile devlet iktidarının özdeşleştirilmesinden kaynaklanmaktadır.<sup>2</sup> Bu özdeşleşme de, sivil toplumla siyasi toplum arasındaki toplumsal sorunların demokratik tartışma alanını giderek daraltmakta, STK'ların siyasi aktörleri toplumsal sorunların çözümü için etkileme olasılığı önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle de, kendi siyasi söylemlerinde sivil toplumun önemini sıkça belirten siyasi aktörlerin Türkiye'de kamusal alanın “toplumsal sorunların demokratik müzakere alanı” olarak anlaşılması için çaba göstermeleri gerekmektedir. Demokratikleşme sürecine katkıları içinde STK'lar kamusal alan işlevini yerine getirmeye çalışsalar bile, devlet ve siyasi aktörlerin kamusal alana bakışları</p>
--	-------------	----------------------------------	---



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

			değişmedikçe, sivil toplumun kamusal alan olarak gelişimi engellenmiş olacaktır.			
	Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım, soru, cevap, göstererek anlatma, sunum, tartışma, beyin fırtınası				
	Öğrenme Çıktıları	Örgütsel yaşam olarak sivil toplum, demokratik toplum olarak sivil toplum ve kamusal alan olarak sivil toplum tanımlamalarını yapar, bu konularda tartışmalar ve yorumlamalar yapar				
5	Dersin Konusu:	SONUÇ				
	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak,demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,				
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar,Sinevizyon,Eğitim ders notu,Kalem	Eğitim yeri:	BİLSEK-Eğitim salonu
	Alt Konular	1. 1. Üç-boyutlu sivil toplum modeli	Bu noktaya kadar yaptığımız Avrupa'da ve Türkiye'de sivil toplum çözümlenmesi ışığında, sivil toplumun nitel anlamda gelişimi için, sivil toplum alanını ve işlevlerini üç-boyutlu düşünmemiz gerektiğini önerebiliriz. Micheal Edwards'ın kavramsal dilini kullanarak bu boyutları (a) <b>örgütsel yaşam olarak sivil toplum</b> , (b) <b>demokratik toplum olarak sivil toplum</b> ve (c) <b>kamusal alan olarak sivil toplum</b> adlandırabiliriz. <sup>3</sup> <b>Örgütsel yaşam</b> sivil toplumun temel boyutudur, ve			



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

farklı alanlarda hareket eden STK'ları içermektedir. Örgütsel yaşam olarak sivil toplumun gelişmesi için, bu alanın siyasal ve ekonomik toplumdaki bağımsız olması, ve STK'ların da gönüllü kuruluşlar olarak devlet denetiminin dışında olması gerekmektedir. Bu nedenle de, bu alana son yıllarda, (siyasi partiler ve ekonomik aktörlerin dışında yer alan) “üçüncü sektör” adı da verilmektedir.<sup>4</sup> Bu alanın gelişimi, sivil toplumun gelişiminin ön-koşulu olmakla birlikte, bu alanda yer alan STK'ların demokratikleşme sürecine katkılarını önemsemeleri, ve etkinliklerini bu temelde de amaçlamaları gerekmektedir. **Demokratik toplum** olarak sivil toplumdaki, STK'ların demokratikleşme sürecine yaptığı katkıyı anlıyoruz. Bu alan sivil topluma ahlaki ve siyasi değer yükleyen alandır, ve sivil toplumun iyi ve adaletli toplum yaratmaktaki normatif işlevini simgelemektedir. Fakat, ahlaki ve siyasi değere aşırı anlam yüklemek de, sivil topluma maksimalist yaklaşımı ortaya çıkartmakta, ve bu da hem sivil toplumun bağımsız çalışma ve bilgi üretme işlevinde, hem de devlet-sivil toplum ilişkisinde ciddi sorunlar çıkartmaktadır. Bu nedenle de, STK'lar demokratikleşme sürecine katkı da bulunurken, kendilerinin üçüncü sektör olarak hareket ettiklerini, ve devlet denetimi dışında yer alan ve toplumsal sorunların çözümüne ilgili





Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

		örgütsel bir yaşamı kurduklarını da unutmamalıdır.			
	Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım, soru, cevap, göstererek anlatma, sunum, tartışma, beyin fırtınası			
	Öğrenme Çıktıları	Örgütsel yaşam olarak sivil toplum, demokratik toplum olarak sivil toplum ve kamusal alan olarak sivil toplum tanımlamalarını yapar, bu konularda tartışmalar ve yorumlamalar yapar			
6	Dersin Konusu:	SONUÇ			
	Amacı:	Yerel sivil toplum kuruluşlarının demokratik gelişim sürecini uluslar arası düzeyde tanımak, demokratikleşme konusunda yaşadıkları sorunları, ihtiyaçları ve çözümleri kavramak,			
	Süresi:	1 ders saati	Kullanılan Eğitim Araçları:	Bilgisayar, Sinevizyon, Eğitim ders notu, Kalem	Eğitim yeri: BİLSEK-Eğitim salonu
	Alt Konular	1. 1. Üç-boyutlu sivil toplum modeli	Diğer taraftan, <b>kamusal alan</b> olarak sivil toplum ise, sivil toplumla siyasi toplum arasındaki demokratik tartışma alanıdır. STK'ların toplumsal sorunların/taleplerin demokratik bir platformda tartışılmasına, ve bu yolla da siyasi topluma aktarılmasına verdiği katkı, sivil toplumun kamusal alan olarak hareketini tanımlar. Avrupa'da bu alan gelişmişken ve katılımcı demokrasinin kurucu bir niteliği olarak düşünülürken, Türkiye'de ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar en genelde, kamusal alan tartışmasının Türkiye'de bugün devlet-endeksli yapılmasından, ve kamusal alan ile devlet iktidarının		



Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.  
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

		<p>özdeşleştirilmesinden kaynaklanmaktadır.<sup>5</sup> Bu özdeşleşme de, sivil toplumla siyasi toplum arasındaki toplumsal sorunların demokratik tartışma alanını giderek daraltmakta, STK'ların siyasi aktörleri toplumsal sorunların çözümü için etkileme olasılığı önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle de, kendi siyasi söylemlerinde sivil toplumun önemini sıkça belirten siyasi aktörlerin Türkiye'de kamusal alanın "toplumsal sorunların demokratik müzakere alanı" olarak anlaşılması için çaba göstermeleri gerekmektedir. Demokratikleşme sürecine katkıları içinde STK'lar kamusal alan işlevini yerine getirmeye çalışsalar bile, devlet ve siyasi aktörlerin kamusal alana bakışları değişmedikçe, sivil toplumun kamusal alan olarak gelişimi engellenmiş olacaktır.</p>
Öğrenme Yöntemleri	Sözlü anlatım, soru, cevap, göstererek anlatma, sunum, tartışma, beyin fırtınası	
Öğrenme Çıktıları	Sivil toplum kuruluşlarının önemini kavrar, sivil yaşam biçimlerini benimser, gönüllü çalışma yaklaşımlarını destekler	